

2-Giới Chê Bai Người Khác:

Phật tại thành Vương xá, Lục quần Tỳ kheo tánh ưa gây gỗ mắng chửi người khác, lúc đó Lục quần sau khi tranh cãi với các Tỳ kheo liền chê bai hình tướng của họ và mắng họ thuộc dòng hạ tiện... nghề nghiệp hạ tiện, khiến cho người chưa tranh cãi liền muốn tranh cãi, người đã tranh cãi thì không muốn dừng; việc chưa xảy ra liền xảy ra, việc đã xảy ra rồi thì không dứt diệt được. Có Tỳ kheo thiếu dục tri túc hành hạnh đầu đà nghe biết việc này tâm không vui liền quở trách: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại gây gỗ rồi chê bai hình tướng lẫn nhau và mắng chửi là dòng hạ tiện... nghề nghiệp hạ tiện... không dứt diệt được”, quở trách rồi đem việc này bạch Phật, Phật do nhân duyên này nhóm họp Tỳ kheo tăng rồi hỏi Lục quần Tỳ kheo: “Các thầy thật đã làm việc này phải không?” Đáp: “Thật đã làm thưa Thế tôn”, Phật liền quở trách: “Tại sao gọi là Tỳ kheo lại gây gỗ... việc đã xảy ra rồi thì không dứt diệt được”, quở trách rồi nói nhân duyên bốn sanh như sau:

Quá khứ có người nuôi một con bò đen, một người khác cũng nuôi một con trâu vì tài vật nên cá cược rằng: “Nếu sức kéo của con bò nào hơn con bò của tôi thì tôi thua tài vật, nếu sức không bằng thì thua tôi tài vật”, lúc đó chủ của con bò đen liền bằng lòng cá cược. Cả hai xe bò đều chở nặng, chủ của con bò đen quát to: “Hắc khúc giác (bò đen sừng cong) hãy đi mau” và dùng roi đánh thúc nó đi mau, con bò đen nghe chủ kêu mình là Hắc khúc giác liền mất sức lực, không thể kéo nổi xe lên dốc khiến cho chủ bị thua tài vật. Người được thắng kia lần sau lại cá cược giống như lần trước, bò đen nghe rồi liền hỏi chủ: “Người đó vì sao lại muốn cá cược nữa?” Chủ bò nói: “Vì tham tài vật nên muốn cá cược nữa”, bò đen nói: “Ông nên bằng lòng cá cược”, chủ bò nói: “Không được, lần trước người đã làm cho ta thua hết tài vật, nay nếu cá cược nữa ta sẽ thua”, bò đen nói: “Lần trước vì ông chê bai tôi, gọi tôi là Hắc khúc giác khiến tôi mất hết sức lực nên kéo xe lên dốc không nổi. Lần này ông đừng nói lời chê bai như thế mà nên nói rằng: “Này độc tử, khi người bị gai đâm vào chân, vì muốn rút gai ra nên húc sừng vào đất khiến sừng bị cong. Người là bò đen to đẹp, khi sanh ra sừng đã to lại thẳng”, chủ bò nghe rồi liền tắm rửa và thoa dầu vào sừng của bò, treo tràng hoa đẹp ở bên phải của xe rồi dùng lời dịu dàng hòa ái khen ngợi nó rằng: “Hỡi bò đen đẹp, sừng to sức mạnh hãy kéo xe đi”, bò đen nghe lời này liền dốc sức kéo xe lên đồi, nhờ đó chủ của bò đen được thắng, không những lấy lại tài vật đã thua lần trước mà còn được lợi gấp ba. Chủ bò vui mừng liền nói kệ:

*“Bò kéo xe tuy nặng,
Ta khen mới kéo được,
Vì vậy nên ái ngữ,
Không nên nói lời thô,*

*Ái ngữ có sức mạnh,
 Khiến bò kéo xe nhanh,
 Ta thắng được tài vật,
 Thân tâm rất vui mừng’.*”

Phật bảo các Tỳ kheo: “súc sanh nghe lời chê bai còn mất hết sức lực hưởng chi là người”, quở trách rồi bảo các Tỳ kheo: Do mười lợi nên kết giới cho các Tỳ kheo, từ nay giới này nên nói như sau:

Nếu Tỳ kheo chê bai hình tướng của người khác thì phạm Ba-dật-đề.

Chê bai có tám trường hợp: Chủng tộc, kỹ nghệ, làm, phạm, bệnh, tướng, phiền não và mạng chửi.

Chê bai chủng tộc là Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Sát-đế-ly (Bà-la-môn, thương buôn) rằng: “Thầy thuộc dòng Sát-đế-ly (Bà-la-môn, thương buôn) xuất gia thọ giới làm gì”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng dôi thợ rèn (thợ mộc, thợ gốm, thợ làm da, thợ làm mây tre lá, thợ cạo tóc...) rằng: “Thầy thuộc dòng dôi thợ rèn (thợ mộc, thợ gốm...) xuất gia thọ giới làm gì”. Do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Chiên-đà-la rằng: “Thầy thuộc dòng Chiên-đà-la xuất gia thọ giới làm gì”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai kỹ nghệ là Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Sát-đế-ly rằng: “Thầy là dòng Sát-đế-ly xuất gia thọ giới làm gì; thầy nên học cưỡi voi, ngựa..., học cầm đao kiếm cung tên..., học vào trận ra trận... các kỹ thuật như thế của dòng Sát-đế-ly thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Bà-la-môn: “Thầy là dòng Bà-la-môn xuất gia thọ giới làm gì; thầy nên học kinh Vệ đà và dạy người khác học, học làm lễ tế trời và dạy người khác làm, học các chú như chú ẩm thực, chú bắt rắn... các kỹ thuật như thế của dòng Bà-la-môn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thương buôn: “Thầy là dòng thương buôn xuất gia thọ giới làm gì; thầy nên học thư số, toán số, ấn tướng, học biết tướng của vàng bạc tơ lụa..., học cách quản lý cửa hàng vàng bạc... các kỹ thuật như thế của thương buôn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la.

Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ rèn: “Thầy là dòng thợ rèn xuất gia thọ giới làm gì; thầy nên học cách rèn đúc nồi nê soang chảo, dao lớn, dao nhỏ, búa đục... các kỹ thuật như thế của thợ rèn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ mộc: “Thầy là dòng thợ mộc xuất gia thọ giới làm gì; thầy nên học cách làm người gỗ nam hay

nữ, làm cán cày, cày xe, cày kiệu... các kỹ thuật như thế của thợ mộc thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ gốm: “Thầy là dòng thợ gốm xuất gia thợ giới làm gì; thầy nên học biết tướng của đất, lấy đất hòa trộn với nước nhiều hay ít, học cách xoay làm bát, bồn, bình... các kỹ thuật như thế của thợ gốm thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ làm da: “Thầy là dòng thợ làm da xuất gia thợ giới làm gì; thầy nên học biết tướng của da, ngâm da cứng hay mềm, cách cắt may làm giày dép da..., học cách làm roi ngựa, yên ngựa... các kỹ thuật như thế của thợ làm da thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ làm mây tre: “Thầy là dòng thợ làm mây tre xuất gia thợ giới làm gì; thầy nên học biết tướng của mây tre, ngâm mây tre cứng hay mềm, học cách làm cung tên, làm quạt... các kỹ thuật như thế của thợ làm mây tre thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ cạo tóc: “Thầy là dòng thợ cạo tóc xuất gia thợ giới làm gì; thầy nên học cách búi tóc trên đỉnh đầu, cách cạo tóc, cạo lông nách, cách cắt móng tay, nhổ lông mũi... các kỹ thuật như thế của thợ cạo tóc thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Chiên-đà-la: “Thầy là dòng Chiên-đà-la xuất gia thợ giới làm gì; thầy nên học cách chặt tay chân, xỏ mũi tai treo đầu lên cây, học gánh thầy chết đem thiêu... các kỹ thuật như thế của dòng Chiên-đà-la thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai về việc làm là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Sát-đế-ly: “Thầy là dòng Sát-đế-ly... giống như đoạn văn trên cho đến câu vào trận ra trận... các việc làm như thế của dòng Sát-đế-ly thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Bà-la-môn: “Thầy là dòng Bà-la-môn... giống như đoạn văn trên cho đến câu chú bắt rắn... các việc làm như thế của Bà-la-môn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thương buôn: “Thầy là dòng thương buôn... giống như đoạn văn trên cho đến câu quản lý cửa hàng vàng bạc... các việc làm như thế của thương buôn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Đột-kiết-la.

Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ rèn: “Thầy là dòng thợ rèn... giống như đoạn văn trên cho đến câu dao lớn dao nhỏ, kim... các việc làm như thế của thợ rèn thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên

mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ mộc: “Thầy là dòng thợ mộc... giống như đoạn văn trên cho đến câu cày xe, cày kiệu... các việc làm như thế của thợ mộc thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ gốm: “Thầy là dòng thợ gốm... giống như đoạn văn trên cho đến câu làm bát, bồn, bình... các việc làm như thế của thợ gốm thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ làm da: “Thầy là dòng thợ làm da... giống như đoạn văn trên cho đến câu làm yên ngựa, roi ngựa... các việc làm như thế của thợ làm da thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ làm mây tre: “Thầy là dòng thợ làm mây tre... giống như đoạn văn trên cho đến câu làm cung tên, quạt... các việc làm như thế của thợ làm mây tre thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng thợ cạo tóc: “Thầy là dòng thợ cạo tóc... giống như đoạn văn trên cho đến câu cắt móng tay, nhổ lông mũi... các việc làm như thế của thợ cạo tóc thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo dòng Chiên-đà-la: “Thầy là dòng Chiên-đà-la... giống như đoạn văn trên cho đến câu gánh thầy chết đem thiêu... các việc làm như thế của dòng Chiên-đà-la thầy nên học”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề. Chê bai về phạm tội là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo khác: “Thầy là người phạm tội xuất gia thọ giới làm gì; thầy phạm Tăng-già-bà-thi-sa, phạm Ba-dật-đề, phạm Ba-la-đề-đề-xá-ni, phạm Đột-kiết-la”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai về bệnh là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo khác rằng: “Thầy là người mắc bệnh nan y xuất gia thọ giới làm gì; thầy có bệnh bạch lại (ung thư, càn tiêu, hủi ...)", do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai về hình tướng là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo khác rằng: “Thầy là người có tướng thô xấu xuất gia thọ giới làm gì; thầy bị co quắp tay, cụt tay...” Do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai về phiền não là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo khác rằng: “Thầy là người phiền não nặng xuất gia thọ giới làm gì; thầy nhiều tham sân si...”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Chê bai về mạng chửi là nếu Tỳ kheo đến nói với Tỳ kheo khác

rằng: “Thầy là người ưa mắng chửi xuất gia thọ giới làm gì; thầy hay mắng chửi người khác hoặc là bạch y hoặc là xuất gia khiến cho họ khổ não”, do tâm khinh hủy nên mỗi lời đều phạm Ba-dật-đề.

Nếu Tỳ kheo dùng tám trường hợp chê bai kể trên để khinh hủy Tỳ kheo khác đều phạm Ba-dật-đề, ngoài tám trường hợp trên, dùng các trường hợp khác để khinh hủy thì phạm Đột-kiết-la. Nếu Tỳ kheo dùng tám trường hợp trên để khinh hủy người khác không phải là Tỳ kheo thì phạm Đột-kiết-la.